

Witold Dąbrowski

Rozliczanie wynagrodzeń za prowadzenie spraw cudzoziemców dewizowych

Palestra 3/4(16), 22-27

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WITOLD DĄBROWSKI

adwokat

Rozliczanie wynagrodzeń za prowadzenie spraw cudzoziemców dewizowych

Artykuł „Przepisy dewizowe w praktyce adwokata“ Pawła Heinzelmana, znawcy prawa dewizowego, niewątpliwie wyjaśnił wiele kwestii nasuwających się przy prowadzeniu spraw cudzoziemców dewizowych. Artykuł ten jednak nie poruszył (bądź też udzielił odpowiedzi w sposób nie dość wyczerpujący) zagadnienia, jak wygląda w praktyce rozliczenie wynagrodzenia za prowadzenie spraw z klientami, bankami i zespołami adwokackimi.

W uzupełnieniu zatem cennego artykułu „Przepisy dewizowe w praktyce adwokata“ pragnę omówić sposoby rozliczeń, opierając się w tym względzie na istniejącej już praktyce, w szczególności na praktyce zespołów adwokackich w Warszawie.

Najważniejszym aktem prawnym, który reguluje powyższe zagadnienie, jest bezsprzecznie zarządzenie Ministra Finansów z dnia 14 sierpnia 1958 r. w sprawie zezwolenia na dysponowanie częścią zagranicznych środków płatniczych przez osoby fizyczne za niektóre prace wykonywane w obrocie z zagranicą (Monitor Polski Nr 69, poz. 402). Zarządzenie to obowiązuje od dnia 9 września 1958 r.¹

Zarządzenie powyższe określa sposób dysponowania zagranicznymi środkami płatniczymi, uzyskanymi na własny rachunek, za wykonywane w obrocie z zagranicą usługi, a między innymi za usługi adwokackie. Dotyczy ono usług adwokackich wykonywanych zarówno za granicą, jak i w kraju.

Bez względu na to, czy usługi wykonywane są w kraju, czy za granicą — przy rozliczeniach z klientami cudzoziemcami dewizowymi należ-

¹ Nazywam je dalej w skrócie „zarządzeniem“.

ności z tytułu wynagrodzenia za prowadzenie spraw wraz z kosztami prowadzenia i niezbędnymi opłatami powinny być ustalane w złotych polskich, a następnie przeliczane na zagraniczne środki płatnicze według kursów specjalnych uwidacznianych w części III tabeli kursowej Narodowego Banku Polskiego (tabela ta została opublikowana w Monitorze Polskim). Dokonywanie przeliczenia według części III tabeli ma zastosowanie przy rozliczeniach z cudzoziemcami dewizowymi wszystkich krajów, z wyjątkiem jedynie krajów obozu socjalistycznego, z którymi rozliczeń należy dokonywać na podstawie tzw. kursów podstawowych z dopłatą (zgodnie z częścią II tabeli kursowej Narodowego Banku Polskiego). Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w piśmie Ministerstwa Finansów — Departament Zagraniczny z dnia 11 grudnia 1958 r. Nr 2 C. 7020/2/58, skierowanym do Naczelnej Rady Adwokackiej.

Aktualna tabela kursowa ogłoszona została ostatnio w Monitorze Polskim Nr 12 z dnia 1 lutego 1959 r. pod pozycją 40.

Adwokat więc, domagając się od swego klienta cudzoziemca dewizowego przekazania odpowiednich kwot na wynagrodzenie oraz na koszty, powinien prosić o przesłanie mu w zagranicznych środkach płatniczych sumy obliczonej według zasad powyższych albo też — co jest dla adwokata łatwiejsze — prosić o przekazanie równowartości takiej to a takiej sumy w złotych.

Stosownie do § 2 zarządzenia adwokat przebywający za granicą i udzielający tam pomocy prawnej cudzoziemcowi dewizowemu ma prawo zużyć tamże na dowolne cele całość lub część otrzymanego wynagrodzenia. Jeżeli suma wynagrodzeń z tytułu wszystkich usług prawnych świadczonych przez adwokata podczas jego pobytu za granicą nie przekracza kwoty 4 800 zł, ma on prawo zużyć sumę 2 400 złotych, a gdy suma wynagrodzenia przekracza 4 800 złotych — połowę tej sumy 4 800 zł. Kwoty, które mogą być wydatkowane za granicą, wolno wydatkować również na zakup towarów w eksporcie wewnętrznym. Prowadzenie przez adwokata spraw w czasie jego pobytu za granicą należy jednak do bardzo rzadkich wypadków.

Szczegółowego omówienia wymagają sprawy otrzymywania i rozliczania zagranicznych środków płatniczych za prowadzenie spraw cudzoziemców dewizowych w kraju. Kwestię powyższą reguluje § 3 zarządzenia.

Przed wszystkim podkreślić należy, że zarządzenie zezwala na zużycie (na warunkach w nim określonych) jedynie kwot uzyskanych za usługi adwokackie. Zasady określające charakter i wysokość wynagro-

zenia za usługi adwokackie regulują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 1953 r. w sprawie wynagradzania adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. U. z 1953 r. Nr 40, poz. 176 i Dz. U. z 1956 r. Nr 25, poz. 117). Wynagrodzeniem więc będzie suma należności ustalona w trybie § 1—4 rozporządzenia z dodatkiem ryczałtu na koszty własne zespołu (przewidzianego w § 7a) w wysokości ustalonej przez radę adwokacką. Wolno rozliczać wszystkie należności, które powinny być zaksięgowane w zespole adwokackim na kontach: wpływy za prowadzenie spraw (61) i ryczałt na koszty ogólne zespołu (62).

Nie wolno natomiast rozliczać w trybie przewidzianym w zarządzeniu sum przeznaczanych na koszty ponoszone przez adwokata w związku z prowadzeniem sprawy, a między innymi na koszty wyjazdów do miejscowości położonych poza siedzibą adwokata (§ 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości), ponieważ nie jest to wynagrodzenie za usługi adwokackie, lecz tylko zwrot faktycznie wydatkowanych kwot związanych z prowadzeniem sprawy. Nie wolno również rozliczać w trybie zarządzenia kwot niezbędnych na pokrycie kosztów (np. sądowych, administracyjnych) oraz opłat (np. skarbowych, podatków itp.).

Wynika stąd, że można rozliczać jedynie honorarium w ścisłym tego słowa znaczeniu.

W myśl § 3 ust. 1 zarządzenia wolno wykorzystać otrzymane wynagrodzenie na zakup towarów w eksporcie wewnętrznym lub na koszty wyjazdów za granicę adwokata otrzymującego wynagrodzenie oraz na jego wydatki w czasie pobytu za granicą, przy czym w pełnej wysokości wtedy, gdy otrzymane wynagrodzenie nie przekracza 700 zł, a do wysokości 720 zł, gdy wynagrodzenie nie przekracza 1 440 zł. Jeżeli zaś wynagrodzenie przekracza kwotę 1 440 zł, to wolno je wydatkować do wysokości 50% uzyskanego wynagrodzenia.

Należy zwrócić uwagę na to, że § 3 ust. 1 zarządzenia uzasadnia możliwość zużycia części lub całości wynagrodzenia w eksporcie wewnętrznym czy też na wyjazdy zagraniczne od uzyskania osobnego zezwolenia. Jak wyjaśniło Ministerstwo Finansów w cytowanym wyżej piśmie z dnia 11 grudnia 1958 roku, usługi świadczone przez adwokata „w ramach i na warunkach” przewidzianych w zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 25 września 1954 r. w sprawie zezwolenia adwokatom na niektóre czynności obrotu wartościami dewizowymi (Monitor Polski Nr 101, poz. 1275), uważa się za usługi świadczone „za osobnym zezwoleniem dewizowym” w rozumieniu § 3 ust. 1 zarządzenia Ministra Finansów z dnia

14 sierpnia 1958 roku. Uzyskiwanie zatem zezwolenia zastępuje obowiązek dokonania formalności przewidzianych w zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 25 września 1954 roku.

Formalności te zostały szczegółowo omówione w artykule Heinzelmana „Przepisy dewizowe w praktyce adwokata”. Przypominam tylko, że w myśl § 3 ust. 1 zarządzenia należy przedstawić bankowi odpowiednie zaświadczenie wydane przez radę adwokacką o zarejestrowaniu sprawy cudzoziemca dewizowego zgodnie z wytycznymi zarządzenia Ministra Finansów z dnia 25 września 1954 r.

Z przyjemnością należy stwierdzić, że banki mające uprawnienia obrotu z zagranicą bardzo życzliwie i z właściwym zrozumieniem ustosunkowują się do zagadnienia przeliczenia wynagrodzenia za usługi adwokackie i możliwości zużycia tych należności w eksporcie wewnętrznym.

Dla wyczerpania zagadnienia należałoby jeszcze poruszyć sprawę rozliczeń adwokata z zespołem adwokackim z tytułu otrzymanych wpłat.

Rozliczanie takie nie będzie budziło żadnych wątpliwości, gdy adwokat otrzymuje należność w zagranicznych środkach płatniczych i w całości zalicza ją na wynagrodzenie. Przerachowanie następuje według kursu specjalnego lub kursu podstawowego z dopłatą. Otrzymana suma z przeliczenia zagranicznych środków płatniczych w złotych stanowi wynagrodzenie adwokackie, które powinno być wpisane na jego konto w zespole adwokackim.

Na tych samych zasadach następuje rozliczenie z zespołem, gdy całość otrzymanego wynagrodzenia adwokat zużył w eksporcie wewnętrznym. Wynagrodzenie jego w zespole będzie odpowiadało sumie w złotych, wynikłą z przemnożenia zagranicznych środków płatniczych przez złote według kursu stosowanego w eksporcie wewnętrznym. Podstawą takiego rozliczenia będzie odpowiedni dowód z Banku Polska Kasa Opieki.

Z bardziej skomplikowanym rozliczeniem będziemy mieć do czynienia wtedy, gdy tylko część wynagrodzenia zostanie zużyta w eksporcie wewnętrznym lub na wyjazdy zagraniczne. Wówczas jako wynagrodzenie adwokata podlega zarachowaniu w zespole suma uzyskana z dodania kwot powstałych:

- a) z przemnożenia części zagranicznych środków płatniczych zużytych w eksporcie wewnętrznym — według kursu złotego w eksporcie wewnętrznym z dnia dokonania przeliczenia,
- b) z przemnożenia pozostałej sumy zagranicznych środków płatniczych nie zużytych w eksporcie wewnętrznym — według kursu specjalnego lub podstawowego z dopłatą.

Przy wykorzystaniu wynagrodzenia w eksporcie wewnętrznym lub na wyjazdy zagraniczne adwokat otrzymuje swoje wynagrodzenie nie w gotówce, lecz w towarze, bądź też pozostawia je w Banku na swoim koncie na wyjazdy zagraniczne. Musi jednak ujawnić otrzymane wynagrodzenie jako swój wpływ w zespole adwokackim. Powinien zatem zgłosić otrzymane wynagrodzenie przeliczone w myśl zasad podanych w ustępach poprzednich i albo wpłacić równowartość w złotych, albo też zaliczyć je — za zgodą kierownika zespołu — jako zaliczkę na wynagrodzenie i rozliczyć przy końcu miesiąca obrachunkowego zespołu.

Dla należytego zobrazowania sposobu rozliczenia podajemy tu dwa przykłady.

I. Otrzymano 5 funtów angielskich na wynagrodzenie. Pięć funtów według kursu specjalnego wyniesie $67,20 \times 5 = 336$ zł, czyli kwotę mniejszą niż 720 zł. Tutaj więc całość wynagrodzenia może być zużyta w eksporcie wewnętrznym. Do zespołu adwokat obowiązany jest zgłosić wynagrodzenie w takiej wysokości, jaka wypadnie z przeliczenia funta ang. według kursu eksportu wewnętrznego z dnia dokonania transakcji.

II. Otrzymano 120 dolarów USA. Koszty w sprawie wynoszą 240 zł. Dwieście czterdzieści złotych po kursie specjalnym wynosi 20 dolarów. Pozostaje więc 100 dolarów na honorarium. Suma 100 dolarów obliczona według kursu specjalnego wyniesie 2 400 zł, a zatem więcej od 1 440 zł i dlatego adwokat w eksporcie wewnętrznym może użyć tylko połowę honorarium, tj. 50 dolarów. W związku z tym adwokat otrzyma 50 dolarów po kursie specjalnym, czyli 1 200 zł, a 50 dolarów otrzyma w eksporcie wewnętrznym, tj. (przy kursie, który w dniu pisania niniejszego artykułu wynosi 81 zł za dolara) towar za 4 050 zł. Łącznie otrzyma więc 1 200 zł plus 4 050 zł = 5 250 złotych i taką też sumę powinien zgłosić w zespole jako swoje wynagrodzenie, wpłacając 1 200 zł gotówką i pobierając 4 050 zł jako zaliczkę na wynagrodzenie.

W związku ze sprawą rozliczania wynagrodzeń otrzymywanych za usługi adwokackie wykonywane w kraju lub za granicą dla cudzoziemców dewizowych należy wyjaśnić sposób opodatkowania wymienionych przychodów w świetle obowiązujących przepisów podatkowych.

Jeśli chodzi o wynagrodzenie adwokackie członków zespołów adwokackich, to zgodnie z przepisami § 1 pkt 1 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 14.I.1952 roku podlegają one przepisom podatku od wynagrodzeń zarówno w zakresie obowiązku podatkowego, jak i w zakresie zwolnień

od tego podatku. Odnosi się to również do wynagrodzenia adwokatów uzyskanego w obrocie z zagranicą.

Wynagrodzenia te, po odpowiednim przeliczeniu na złote według zasad podanych powyżej, podlegają w całości opodatkowaniu łącznie z innymi wynagrodzeniami otrzymanymi w kraju od innych klientów.

Adwokaci wykonujący zawód poza zespołem obowiązani są wykazać otrzymane wynagrodzenie w swoich obrotach, które podlegają opodatkowaniu.